

LUNA

Ingelill Pinaas

Bacheloroppgave
Klasseledelse i utvikling

Classroom management in development

Grunnskolelærerutdanning for 1. til 7. trinn

2017

Norsk sammendrag

Tittel: Klasseledelse i utvikling	
Forfatter: Ingelill Pinaas	
År: 2017	Sider:
Emneord: Klasseledelse, iPad, IKT	
Sammendrag: Hvordan erfarer/opplever lærere sin egen klasseledelse ved bruk av IKT i undervisningen sammenliknet med undervisning uten bruk av IKT? Dagens samfunn er i stadig utvikling, også når det gjelder teknologi i skolen. Lærere må hele tiden utvikle seg og sin kompetanse, og dette kan ha konsekvenser for hvordan det undervises og utøves klasseledelse. Den autoritative leder defineres som en god klasseleder, og er en som har kontroll, samtidig som det utvikles en god og støttende relasjon til hver enkelt elev. Gjennom en kvalitativ forskningsmetode har jeg forsøkt å finne ut av hvordan lærerne opplever sin egen klasseledelse. Mine hovedfunn viser at det er en del felles for hvordan lærerne opplever bruk av iPad, og hvordan de selv er som klasseledere.	

Engelsk sammendrag (abstract)

Title: Classroom management in development	
Author: Ingelill Pinaas	
Year: 2017	Pages:
Keyword: Classroom management, ICT, iPad	
Summary: How does teachers experience their own classroom management skills in use of ICT when teaching compared to teaching without the use of ICT? Today's society is constantly evolving, also when it comes to use of technology in the classroom. Teachers must constantly develop their knowledge and competence, and the new ways of using technology can have consequences for how they teach and how they practice classroom management. The authoritative leader is defined as good at managing the classroom, one who has control while developing a good and supportive relationship with each student. Through a qualitative research method, I have tried to figure out how teachers experience their own classroom management. My main findings show that there is some agreement on how the teachers experience the use of iPad, and how they see themselves as leaders in their classrooms.	

Forord

Det siste halvåret har jeg jobbet med å få et innblikk i hvordan lærere opplever sin egen klasseledelse, og om det er nødvendig med endringer i ledelsen når teknologien trår inn i klasserommet. Det har vært en intens og til tider frustrerende prosess, som samtidig har vært utrolig spennende og lærerik.

Jeg vil takke min tålmodige veileder Asbjørn Kaarstein, som fikk meg ned på jorda igjen da følelsen av krise tok overhånd, og selv om jeg trodde at jeg aldri skulle komme i mål, så er jeg stolt over den jobben jeg har gjort.

Jeg vil også få takke mine informanter, som ga meg et innblikk i deres hverdag som lærere, og som har lært meg mye og gitt meg gode tips og ideer til den dagen jeg selv skal stå som lærer for egen klasse.

Å skrive en bachelor har vært en lang og krevende prosess, som i perioder har tatt mesteparten av min tid. Jeg vil derfor også takke min kjære samboer Petter, for at han har latt meg være mer student enn mamma og kjæreste til tider. Det har vært et tøft halvår for oss begge, men vi kom i mål!

Ingelill Pinaas

Raufoss, 30. mai 2017

Innhold

Innholdsfortegnelse

NORSK SAMMENDRAG	2
ENGELSK SAMMENDRAG (ABSTRACT)	3
FORORD	4
INNHold	5
1. INNLEDNING	7
1.1 PROBLEMSTILLING	7
1.2 BEGREPSAVKLARINGER	7
1.3 OPPBYGNING AV OPPGAVEN	8
2. TEORI	9
2.1 KLASSELEDELSE	9
2.2 DEN AUTORITATIVE LÆRER	10
2.3 BETYDNINGEN AV RELASJONEN MELLOM LÆRER OG ELEV	11
2.4 STRATEGISK OG SITUASJONSBESTEMT KLASSELEDELSE	12
2.5 KLASSELEDELSE I DET TEKNOLOGITETTE KLASSEROM	13
3. FORSKNINGSMETODE	15
3.1 VALG AV KVALITATIV METODE	15
3.2 VALG AV INFORMANTER	15
3.3 KVALITATIVT FORSKNINGSINTERVJU	16
3.4 OBSERVASJON	16
3.5 VALIDITET, RELIABILITET OG ETISK HENSYN	17
4. PRESENTASJON OG ANALYSE AV FUNN I UNDERSØKELSEN	18
4.1 BRUK AV IKT	18
4.2 ERFARINGER MED IKT I KLASSEROMMET	19
4.3 KLASSELEDELSE	20
4.3.1 <i>Autoritativ klasseledelse</i>	20
4.3.2 <i>Regelledelseskompetanse</i>	21
4.3.3 <i>Relasjonskompetanse</i>	23

5. KONKLUSJON	25
LITTERATURLISTE.....	27
VEDLEGG 1	29
VEDLEGG 2	34

1. Innledning

Etter å ha jobbet og vært i praksis ved flere skoler har jeg observert ulike tilnærminger og holdninger til bruk av pc/nettbrett og IKT generelt i undervisningen. Dette året valgte jeg å ta faget IKT for lærere, da jeg synes dette er spennende og ønsker å lære mest mulig både om ulike verktøy som finnes og pedagogisk bruk i undervisning. Gjennom arbeid med ulike oppgaver kom jeg over iBooks author, et program fra Apple hvor du kan lage dine egne bøker, og tenkte at dette måtte være en spennende måte for elevene å jobbe med fagstoff på. Jeg begynte derfor å forhøre meg med bekjente, om det er noen som jobber med iPad i skolen, og hvordan dette fungerer. Jeg fikk kontakt med en hyggelig lærer som gjerne ville dele sine erfaringer, og jeg kjente at dette var noe jeg ville lære mer om.

Samtidig som jeg prøvde å finne ut av hvilke muligheter iPad kan bringe inn i klasserommet, hadde jeg i bakhodet mine egne opplevelser med å stå overfor en klasse som sitter med ansiktene ned i hver sin dataskjerm, og de utfordringene jeg har kjent på med å få kontakt med elevene når de har denne «distraksjonen» foran seg. Er dette et enestående tilfelle for meg og ha følt jeg mistet litt kontakt med elevene? Hva skal til for å kunne være en god klasseleder i et klasserom hvor teknologien kanskje dominerer? Med bakgrunn i dette har jeg valgt å undersøke hvordan lærere selv ser på egen undervisning når IKT og digitale hjelpemidler blir en del av hverdagen, og om klasseledelsen endres.

1.1 Problemstilling

Med bakgrunn i dette har jeg valgt å undersøke hvordan lærere selv ser på egen undervisning når IKT og digitale hjelpemidler blir en del av hverdagen, og om klasseledelsen endres.

Hvordan erfarer/opplever lærere sin egen klasseledelse ved bruk av IKT sammenliknet med undervisning uten bruk av IKT i undervisningen?

1.2 Begrepsavklaringer

Jeg vil her definere og begrunne noen av de begrepene som ofte blir brukt i denne oppgaven.

IKT står for informasjons- og kommunikasjonsteknologi. Begrepet omfatter teknologi for innsamling, lagring, behandling, overføring og presentasjon av informasjon. I denne oppgaven vil begrepet IKT brukes om de teknologiske verktøyene som brukes pedagogisk i klasserommet, og her hovedsakelig iPad.

iPad 1:1, at hver enkelt elev i en klasse har hver sin iPad, som brukes aktivt daglig og i omtrent hver undervisningstime.

Teknologitett klasserom, et fysisk undervisningssted hvor iPad brukes aktivt i undervisningen, mer enn å kun bruke interaktiv tavle som en utvidelse av den tradisjonelle tavlen, eller å bruke pc til å for eksempel skrive tekster eller finne informasjon på internett til en spesifikk oppgave.

1.3 Oppbygning av oppgaven

Oppgaven består av fem deler. Del to omhandler den aktuelle teorien og tidligere forskningen som er relevant for temaet, og her er det lagt vekt på klasseledelse og teknologitette klasserom. Del tre presenterer metode. Del fire består av presentasjon av funn, samt analyse og drøfting av resultater, i lys av teorien og forskningen som har blitt presentert. Den femte og siste delen av oppgaven er en konklusjon, hvor jeg vil se på om mine funn samsvarer med teorien og svarer på problemstillingen.

2. Teori

2.1 Klasseledelse

Klasseledelse er så mye mer enn kun «tekniske» spørsmål om hva som er de mest effektive metodene for å fremme faglig læring. Det består også av elementer som for eksempel omhandler hva elever lærer av sosiale og personlige kompetanse underveis i utdanningsløpet, og hvilke meninger de etter hvert utvikler om hvordan en skal samhandle og hva som er et fellesskap.

I den teoretiske forankringen av denne oppgaven er det det sosiokulturelle perspektivet på læring som utpeker seg. I dette perspektivet finner man en samling av ulike pedagogiske tradisjoner, som alle har til felles at mennesker lærer når de arbeider med kunnskap i en sosial sammenheng (Lillejord, 2013, s. 178). Gjennom en pedagogisk praksis hvor elevene blant annet jobber sammen for å finne løsninger på oppgaver, og hvor læreren støtter dem i arbeidsprosessen og kommer med kontinuerlige tilbakemeldinger, vil det sosiokulturelle perspektivet stå som hovedfokus. Lillejord (2013) skriver videre at «utvikling av gode og produktive læringsmiljøer handler om å kunne lede elevenes læring og stiller krav til hele bredden av lærerens profesjonskompetanse» (s.179). Som det kommer frem i dette kapitlet er klasseledelsen viktig for læringsmiljøet, og det vil derfor være naturlig at den teoretiske forankringen i mine undersøkelser går ut i fra et sosiokulturelt perspektiv. Sosiokulturell læringsteori er en samlet betegnelse på ulike pedagogiske tradisjoner, hvor læring er en integrert del av ulike praksiser vi deltar i, både i og utenfor skolen. Innenfor teorien står interaksjonen mellom mennesker sentralt, og elevene lærer best i samhandling med andre (Lillejord, 2013, s. 178). Læreren vil kunne ha en god pedagogisk praksis ved å la elevene ta del i diskusjoner, samarbeide om oppgaver og la dem få være med på utforming av mål og kriterier for undervisningsaktiviteter.

Det finnes ulike definisjoner på hva klasseledelse er, og ulik forskning som belyser forskjellige sider ved begrepet. Nordenbro (2008) peker på spesielt tre kompetanseområder som spesielt viktige for lærerens klasseledelse og elevenes læringsutbytte (s.139). Disse områdene er regjledelseskompetanse, relasjonskompetanse, og didaktikkkompetanse. Regjledelseskompetansen omhandler blant annet lærerens evne til å etablere klasseregler, å

involvere elevene i utforming av strukturer og aktiviteter og å planlegge detaljert med fokus på god og variert undervisning. Ved å ha en fast ramme og felles regler for atferd som elevene er godt kjent med, vil man gradvis kunne gi elevene rom for å ta ansvar og medbestemmelse i valg av aktiviteter og innlæringsmetoder. Innenfor relasjonskompetanse vises det at lærerens positive sosiale interaksjon med elevene, som har bakgrunn i denne kompetansen, er det som kan øke elevenes læringsutbytte. Lærer- elevrelasjonen er bygget på at læreren viser respekt, toleranse, empati og interesse for elevene. En lærer som har fokus på dette forholdet, tar hensyn til ulike elevforutsetninger, og har en elevstøttende ledelse hvor motivasjon og aktivisering av elevene er sentralt. Relasjonen mellom lærer og elev er noe jeg vil komme nærmere inn på senere i oppgaven. Det tredje området handler om lærerens didaktiske kompetanse, til å se sin egne faglige kunnskap som en del av klasseledelsen. Lærerens kompetanse er viktig for å koble teori og praksis opp mot hverandre, og gjennom et bevisst arbeid med klasseledelse vil man kunne skape et optimalt læringsmiljø for alle elever.

Helstad og Øiestad (2014) skriver at klasseledelse grunnleggende handler om « ...å utvikle en klassekultur preget av tillit og trygghet, der læreren gir elevene rom for å prøve og feile, og der hver og en føler seg sett og verdsatt. Slik sett er det det relasjonelle og kommunikative arbeidet som er hjørnesteinen i god klasseledelse» (s. 34-39). I dette sitatet tolker jeg at det som er viktig for å kunne være en god klasseleder er blant annet en lederstil preget av respekt for elevene, fokus på å bygge gode relasjoner og evne til å kommunisere med elevene. Samtidig er det også viktig for læreren å kunne ha strategier for hvordan læringsaktiviteter skal gjennomføres, man skal kunne tilpasse undervisningen etter hver enkelt klasse og elev, og sørge for et trygt læringsmiljø. Med andre ord, det er en stor og viktig oppgave læreren skal fylle som klasseleder.

2.2 Den autoritative lærer

«Klasseledelse som integrert kompetanse kommer best til uttrykk gjennom den autoritative lærerrollen der læreren både har nødvendig kontroll, samtidig som han eller hun utvikler en god og støttende relasjon til den enkelte elev.» (Udir, 2015). Som nevnt i forrige avsnitt, så er et viktig grunnlag for god klasseledelse at det utvikles en god klassekultur, og at elevene får mulighet til å prøve og feile underveis. Nordahl (2012) definerer den autoritative læreren som en som både underviser og veileder, i tillegg til å se og anerkjenne elevene (s. 30). Dette er en lærer som har kontroll på egen undervisning, samtidig som han har evnen til å tilpasse seg den

enkelte elev og klasse. Læreren har kunnskapen til å se an situasjoner, og la elevene få mer eller mindre kontroll ut i fra hvilket fag, emne og elevgruppe.

Nordahl (2012) skriver at «forholdet mellom lærerens kontroll og varme i ledelsen av undervisningsforløp kan også uttrykkes gjennom forholdet mellom lærerens fagorientering og elevsentrering» (s. 32). Fagorientering handler her om hva læreren forventer av elevenes faglige læring, hvilket faglig engasjement som læreren har og den faglige og fagdidaktiske kompetansen til læreren. Elevsentrering viser til graden av engasjement i og støtte til eleven. En lærer med faglig autoritet har fokus på nære relasjoner til elevene, samtidig som han viser til et faglig engasjement og har god faglig kompetanse. Her vil det være fokus på å støtte, oppmuntre og veilede elevene i deres læringsprosesser.

2.3 Betydningen av relasjonen mellom lærer og elev

Innledningsvis skrev jeg om ulike perspektiver på klasseledelse. En god relasjon til læreren er en viktig forutsetning for at læringsutbyttet skal bli best mulig, og for at undervisningen og kommunikasjonen i klasserommet skal fungere optimalt. Alle elever søker etter å bli sett og anerkjent, og selv om det er viktig at et godt grunnlag legges tidlig i skolegangen, er relasjoner hele tiden i utvikling. Det er derfor viktig at læreren har kunnskaper om og ferdigheter til å kunne møte elevene der de er og jobbe med opprettholdelse av gode relasjoner slik at dette forholdet ikke endres negativt underveis (Ogden, 2012).

Elever som føler at de har en god tone og kommer godt overens med læreren sin, vil kunne ha større forutsetning for å spørre om hjelp om det er noe som er vanskelig, enn om de føler seg utrygge i sin relasjon. Gjennom forskning er det grundig dokumentert hvordan relasjonen mellom barn og deres omsorgspersoner skaper forutsetninger for barn utvikling. Moen (2004) viser til relasjon i et sosiokulturelt perspektiv, hvor Vygotskij brukte begrepet intermentale prosesser, som innebærer at søkelyset rettes mot relasjoner og arbeidet med disse. Vi kan her bruke begreper som kommunikasjon, samvær, samhandling, samarbeid og dialog, og alle disse begrepene er høyst aktuelle og relevante når det gjelder både relasjonsarbeid og klasseledelse (s. 115). Videre nevner hun anerkjennelse som en intermental prosess, noe som innebærer at læreren lytter til, forstår, aksepterer og bekrefter barnet. Det er viktig at læreren kan lytte og fokusere på elevene, er mottakelig for det eleven formidler, er aktiv, konsentrert

og oppmerksom. Nordenbro (2008) poengterer også betydningen av relasjonene mellom lærer og elev). Han skriver at «en lærer der er støttende, er tolerant over for elevenes egne initiativer og motiverende, øger elevenes inlæring, ikke blot i skolefagene, men også på områder som selvtillid, autonomi og motivation samt mindsker forstyrrende adfærd» (s.136). Med andre ord vil læreren kunne sørge for arbeidsro og gode undervisningssituasjoner, ved å arbeide med relasjonen til eleven utover det som innebærer det faglige læringsmiljøet.

2.4 Strategisk og situasjonsbestemt klasseledelse

I enhver pedagogisk situasjon vil det være et asymmetrisk forholdt mellom lærer og elev. Dette innebærer at den ene parten har større kunnskap enn den andre, her gjelder det læreren, og hvordan man gjennom ulike valg og tilnærminger skal sørge for at elevene lærer og utvikler seg (Nordahl, 2012, s. 34).

Når man snakker om klasseledelse skilles det ofte mellom to typer klasseledelse. Strategisk klasseledelse innebærer de forberedelsene en lærer gjør til en lærings- eller undervisningssituasjon. Det er viktig at læreren har et klart mål med hva han vil med undervisningen, og synliggjør dette for elevene. Ved å ha kunnskap om forskning, bruke egne erfaringer og kunnskap om elevene, vil læreren kunne tilrettelegge en hensiktsmessig og god undervisningssituasjon for alle elevene, og igjen vite hvordan han kan være klassens leder. For at dette skal kunne gjennomføres er det viktig med forutsigbarhet for elevene, at de vet hva som er målet med undervisningen, og at de til en hver tid vet hva som skal skje og forventes av dem. Slik vil læreren kunne opprettholde et asymmetrisk forhold til elevene (Nordahl, 2012, s. 35). Wubbles (2001) beskriver det han kaller "the curriculum approach", hvor det er lærestoffet som blir utgangspunktet for å engasjere elevene i læringsaktiviteter. «Curricular content is created in such ways that students are motivated to enthusiastically participate, thus indirectly reducing misbehavior» (s. 118). Dette tolker jeg som relevant i forhold til det som nå er beskrevet som strategisk klasseledelse. Ved å planlegge undervisningen med utgangspunkt i hvordan fenge elevene ut i fra det som skal læres, og da bruke den kunnskapen man har om de ulike elevene, kan man tilpasse undervisningen slik at den blir engasjerende for hele elevgruppen, og dermed minsker risikoen for uro og forstyrrelser på grunn av at noen elever faller utenfor.

Med situasjonsbestemt klasseledelse vises det til de direkte møtene som lærerne har med elevene i de ulike situasjonene i undervisningen. Disse situasjonene vil variere fra time til

time og fra klasse til klasse, og påvirkes av elevenes ulike forutsetninger, modenhet, tidligere læring og motivasjon, og hvordan læreren fremstår og hva det arbeides med. Det handler om lærerens evne til å ta raske beslutninger underveis, hvordan konflikter håndteres der og da, og hvordan det etableres normale situasjoner knyttet til undervisning og læring. Hvis det utøves en tydelig, situasjonsbestemt klasseledelse, vil det ikke være noe tvil om det asymmetriske forholdet i klasserommet (Nordahl, 2012, s. 36).

2.5 Klasseledelse i det teknologitette klasserom

IKT som artefakt har tatt opp i seg elementer fra boken, filmen, musikken og kunsten, og bringer med dette et mangfold av uttrykksformer og diskurser via bilde, lyd, skri og språk inn i «klasserommet». Med dette verktøyet åpnes det opp for en annen måte å skape, bearbeide og distribuere tekst, lyd og bilde på. Samtidig får skolen og klasserommet mange nye kanaler til andre praksiser utenfor skolen. Det er ikke mange år siden bruk av digitale verktøy i skolen var synonymt med kun bruk av stasjonære og bærbare datamaskiner. Dagens samfunn har endret dette, og nettbrett og smarttelefoner er nå en del av de aller fleste elevers hverdager utenfor skolen, men også i klasserommet. Den økende graden av IKT i skolen gjenspeiler samfunnets utvikling, og med dette kommer både muligheter og utfordringer for elevenes læring (Senter for IKT i utdanningen, 2013, s.4).

I følge kunnskapsløftet, så er digitale ferdigheter en av de fem grunnleggende ferdighetene (Utdanningsdirektoratet, 2016). For lærerne innebærer dette å ha kompetanse om hvordan man bruker teknologien, og å ha grunnleggende ferdigheter for å arbeide med de fire hovedområdene som består av søk og kildekritikk, produksjon og opphavsrett, kommunikasjon og dømmekraft, i de fagene han underviser i. I SMIL- rapporten kommer det frem at de aller fleste lærerne mener at deres evne til klasseledelse og deres digitale kompetanse, i høy grad påvirker elevenes læringsutbytte. I studien er det mange indikasjoner på hvor viktig det er for lærerne å ha kompetanse om og evne til å utøve god klasseledelse i dagens digitale skole. Det vises også at det er behov for kompetanseheving innen klasseledelse i teknologirike klasserom, og at dette er et ansvar som både lærerne selv har, men også skoleledelse og skoleeier. Når det gjelder skoleeiere, uttrykker informanter i rapporten at IKT kan fremme læring, om det blir brukt hensiktsmessig riktig. Det kommer og

frem uttrykk og bekymring for at noen lærere som i utgangspunktet er dyktige når det gjelder tradisjonell undervisning men som mangler digital kompetanse, kan blir dårligere når de blir pålagt til å undervise på en måte de ikke mestrer (Krumsvik et. al., 2013, s.292- 297). Et eksempel på hvordan lærere som aktivt bruker IKT i skolen, er RIKT. Dette er et tiltak som kan heve læreres kompetanse i bruk av teknologi, som består en gruppe pedagoger og IKT-faglærte som jobber med å holde kurs i blant annet pedagogisk bruk av iPad, SMART board, coding, spill i skolen og animasjon. De tilbyr også startpakker med apper for bruk på iPad, og utleie av nettbrett til skoler. De beskriver 4 begreper som er grunnleggende for deres arbeid: «Mestre, skape, reflektere og anerkjenne. Opplevelsen av å mestre følger av godt tilrettelagte utfordringer. Når eleven skaper gjennom å være aktivt lærende så øker også refleksjonen. Gjennom samarbeid og deling lærer de å anerkjenne hverandre, noe som gir mening og trygghet for alle» (Rikt, 2017).

«Det er læreren som digital kompetent rollemodell for elevers faglige databruk, som er” tett på” eleven i undervgsvurderingen og som er en tydelig leder i klasserommet, som særmerker disse lærernes sømløse integrering av digitale læremiddel i læringsarbeidet» (Krumsvik et.al., 2013). I den grad elevene oppfatter lærerne som rollemodeller, har en viss effekt for deres bruk av IKT. SMIL- rapporten viser til at de elevene som er enige i at deres lærere er gode rollemodeller, også mener at PC- bruk er en del av trivselen på skolen i høyere grad enn de elevene som mener at lærerne ikke er gode rollemodeller. Ut i fra resultater som kommer frem i rapporten sies det at lærere generelt, på tvers av fylker og skoler, har behov for å utvikle og forbedre sine undervisningsmetoder, både i klasserommet og i det digitale rom, slik at elevene skal kunne få en bedre tilpasset opplæring digitalt og et bedre læringsutbytte.

Monitor skole 2016 har blant annet undersøkt lærernes bruk av IKT i undervisningen, og det viser seg at de aller fleste av lærerne som deltok i undersøkelsen har positive erfaringer å komme med. Det kommer frem at det vil med bruk av nettbrett bli muligheter for variasjon i undervisningen, og hele 95,2% av lærerne er helt eller delvis enige i at å bruke IKT for å motivere elevene fungerer bra (s. 69). Likevel kommer det frem at det kan være utfordringer ved bruk av nettbrett i undervisningen. Disse utfordringene knyttes da opp mot regler og klasseledelse, og viktigheten av disse som forutsetning for god bruk av IKT. Dette samsvarer med SMIL- studiens resultater, som og presiserer viktigheten av en klar klasseledelse.

3. Forskningsmetode

Metode er det redskapet vi har når vi skal gå løs på noe vi ønsker å undersøke. Det finnes flere ulike variasjoner, men felles er at det er metoden som hjelper oss med å samle inn den informasjonen vi trenger til vår undersøkelse. Vi skiller mellom kvalitativ og kvantitativ forskning, hvor den kvalitative forskningen kan gi deg en mening og innsikt som ikke kan måles eller analyseres via tall, mens den kvantitative forskningen gir oss data som målbare enheter (Dalland, 2017, s. 112).

3.1 Valg av kvalitativ metode

For å kunne undersøke hvordan lærere oppfatter sin egen klasseledelse og få svar på min problemstilling som setter spørsmål ved om det finnes noen forskjeller i undervisning med og uten bruk av iPad, har jeg valgt en kvalitativ forskningsmetode med en metodetriangulering som består av intervju og observasjon, som utgangspunkt for datainnsamlingen. Avgjørelsen om valg av metode er basert på at jeg mener den vil kunne gi meg gode data og belyse spørsmålet mitt på en faglig interessant måte (Dalland, 2017, s. 111). Intervju og observasjon er to metoder som henger nært sammen, og jeg har derfor valgt å bruke en kombinasjon av disse.

3.2 Valg av informanter

Jeg ønsket å intervjuere lærere fra ulike skoler for å få et innblikk i om det er store forskjeller på de ulike stedene. Jeg brukte Facebook som arena for å komme i kontakt med passende intervjukandidater. Jeg gjorde et strategisk utvalg, det vil si at jeg valgte ut de personene som kunne ha noe å fortelle om det jeg ønsket å undersøke. Her valgte jeg ut personer som brukte iPad 1:1 i undervisningen, og som derfor ville være godt kjent med IKT, og kunne reflektere over bruk av det i klasserommet. I tillegg fikk jeg kontakt med en skole hvor det i fjor høst ble innført iPad 1:1 på hele skolen, hvor jeg fikk lov å observere og snakke med de som jobbet der. Her fant jeg og en av mine informanter, som har gitt meg mye innsikt i hvordan arbeidet deres er og hvilke utfordringer og muligheter den nye undervisningshverdagen har gitt. Ved å ha fått personlig kontakt med informantene kunne jeg fort ha latt meg påvirke av deres

meninger. Jeg prøvde hele tiden og holde meg objektiv og profesjonell i mine møter og samtaler, for å få en mest mulig realistisk tolkning av de resultatene jeg fikk. Samtidig vet jeg at jeg selv har mine forkunnskaper om temaet, og mine tanker rundt klasseledelse og IKT som, i kombinasjon med den forskningen og teorien som ligger til grunn i oppgaven, vil være med å prege mine tolkninger av dataene.

3.3 Kvalitativt forskningsintervju

«Formålet med det kvalitative forskningsintervjuet er å få tak i intervjupersonens egen beskrivelse av den livssituasjon hun eller han befinner seg i» (Dalland, 2017, s. 153). Jeg har utarbeidet en intervjuguide (se vedlegg 1) hvor jeg har tatt utgangspunkt i min problemstilling for oppgaven. Jeg valgte en nøye strukturert gang i spørsmålene mine, da jeg følte jeg var på noe utrygg grunn og det var trygt å ha noe fast å forholde meg til. I tillegg ønsket jeg å få fanget opp informantenes tanker og meninger på en best mulig måte, og når et av intervjuene foregikk via mail var det viktig med en nøye gjennomtenkt intervjuguide. Jeg startet med noen faktaorienterte spørsmål som var enkle å svare på, for å få et innblikk i informantens yrkesfaglige ståsted, før jeg gikk over på spørsmål som krevde mer refleksjon. Da jeg først gjennomførte intervjuet via mail, fikk jeg en del erfaringer som gjorde at jeg endret taktikken min noe til neste intervju, som ble mer åpent og ga personen som jeg da intervjuet mulighet til å utfylle spørsmålene sine enda mer.

3.4 Observasjon

Grunnen til at jeg i tillegg til intervju har valgt observasjon, er fordi jeg ønsker å få et realistisk innblikk i hvordan det er å undervise i et teknologitett klasserom. Siden jeg selv aldri har tatt del i en undervisningssituasjon som innebærer bruk av iPad 1:1 er dette noe jeg ønsker å få en erfaring av, og mulighet til å kunne reflektere over hvordan klasseledelse kommer til syne ved å selv observere dette. I kombinasjon med mine resultater fra intervjuer mener jeg at både jeg og andre som ønsker å få mer innsikt i klasseledelse i et moderne klasserom. Siden jeg har valgt en kvalitativ forskningsmetode vil mine observasjoner være helhetlige.

For å kunne gjengi det som blir observert med troverdighet, har jeg valgt å lage et observasjonsnotat i forkant (Se vedlegg 2). Dette notatet har en fast struktur, og jeg har tatt

utgangspunkt i huskelisten for hvilken informasjon som bør komme ut av observasjonen (Dalland, 2017, s. 192). Jeg var likevel åpen for at det kunne dukke opp nye spørsmål underveis. Hovedtemaet for min observasjon er klasseledelse, og jeg har videre valgt meg noen underpunkter som jeg ønsker å se nærmere på.

3.5 Validitet, reliabilitet og etisk hensyn

Gjennom bruk av kvalitativ metode har jeg som mål å gi og få troverdig kunnskap om klasseledelse i teknologitette klasserom. Validitet kan forstås som gyldighet og relevans, og her er det viktig å ha fokus på at det som undersøkes faktisk er relevant i forhold til forskningsprosjektet (Dalland, 2017). Siden denne oppgaven er av et mindre omfang, vil ikke informasjonen som hentes ut og tolkes være generaliserende, men vil kunne fungere som et innblikk i hvordan noen lærere tenker rundt egen praksis og rolle som klasseleder.

En faktor som spiller inn når det gjelder reliabiliteten, er muligheten for feilkilde gjennom bruk av intervju som metode. Ved å kommunisere med den ene av informantene via mail hadde jeg ikke mulighet til kjappe oppfølgingsspørsmål direkte hver gang, og jeg fikk da ikke alltid mulighet for den spontane tanken rundt et tema. Jeg fikk heller ikke alltid mulighet for bekreftelse på at spørsmålene var oppfattet riktig. Samtidig, ved å få svarene skriftlig fikk jeg kontroll over at jeg hadde fått med meg alt informantene sa, og jeg hadde god oversikt over datainnsamlingen. Av intervjuer som foregikk via mail, ble all informasjon slettet så fort det var mottatt og skrevet over på eget dokument, slik at alt ble anonymt og personvern ble ivarettatt.

4. Presentasjon og analyse av funn i undersøkelsen

I denne delen av oppgaven vil jeg presentere de funnene jeg har gjort gjennom intervjuer og observasjon, og drøfte disse funnene i lys av den aktuelle teorien. Mine informanter har stort sett gode refleksjoner rundt bruk av IKT og klasseledelse, og prosessen med å observere var spennende og matnyttig. Jeg har valgt å dele min analyse av forskningsresultatene inn i tre deler: Bruk av IKT, erfaringer med IKT i klasserommet og klasseledelse. Både SMIL-rapporten og Monitor skole 2016 viser at lærerens kompetanse innenfor bruk av IKT har mye å si for hvordan han mestrer klasseledelse i teknologitette klasserom, og jeg synes derfor det er interessant og relevant å kunne undersøke hvordan mine informanters holdninger og kompetanse er i forhold til IKT, før jeg går over på klasseledelse og lærernes egne opplevelser av klasseledelsen. Innenfor klasseledelsen har jeg kategorisert mine funn under autoritativ klasseledelse, regjledelseskompetanse og relasjonskompetanse, som alle er brukt som teori i denne oppgaven. For å sikre lærernes anonymitet har jeg kalt dem for informant A og B, i tillegg til at jeg vil presentere og drøfte funn fra observasjonene slik at også disse sikrer lærer og elever anonymitet.

4.1 Bruk av IKT

Som lærer har du et stort ansvar overfor dine elever. Du skal sørge for et godt sosialt og faglig læringsmiljø, og med ny teknologi som iPad i klasserommet kan dette skape utfordringer for noen. Holdninger, kunnskap, interesse og privat bruk er noen av faktorene som kan spille inn for hvordan lærerne tar i bruk teknologien på en pedagogisk hensiktsmessig måte, som i tillegg er variert og motiverende. På spørsmål om hva de definerer som IKT, fikk jeg interessante svar. Informant A sier at

«IKT for meg er dagens teknologi for å få informasjon. Alt er i utvikling og vi som skole må henge med. IKT er kommet for å bli og vi må lære elevene å bruke det riktig. Gjennom aktiv bruk av IKT i undervisningen lærer ikke bare barna å bruke det riktig, men også hvordan man kan bruke IKT på ulike måter, i ulike fag.»

Dette viser til en reflektert og bevisst holdning i forhold til dagens utvikling både i samfunnet og i skolen. Informant B hadde en litt annen vinkling på sine tanker rundt IKT, og sier at

«IKT har for meg som lærer betydd en stor kunnskapsutvikling. Målet var at lærerne skulle alltid vite eller kunne mer om iPad enn eleven for å kunne veilede og bruke verktøyet riktig.»

SMIL-studien avdekker blant annet at den digitale kompetansen har stor betydning for pedagogisk bruk av IKT (s.5). Begge informantene har fått kursing gjennom RIKT, som er et team som blant annet tilbyr kursing i pedagogisk bruk av iPad i skole. Det fremstår som at dette er en ordning som begge informantene er fornøyde med, og som har gitt dem et godt grunnlag for å jobbe med iPad i sine klasserom.

På spørsmål 8 (se vedlegg 1), om det er noen felles retningslinjer/prosjekter for bruk av IKT ved skolene, kom det frem at det ved begge informantenes skole var et felles sett med regler som skulle følges av elevene for at de kunne få ha iPaden. Alle elever og foresatte må skrive under en kontrakt når de får utdelt iPad, og forplikter seg til å følge disse reglene. Dette går stort sett på å ivareta verktøyet, og hvordan det skal brukes. Videre fortalte informant A at de to dager i uken har et slags delingsverksted på tvers av trinn på skolen, hvor undervisningsopplegg tas opp og drøftes. Her er det både gode og dårlige opplegg som vises, og dette virker som en god måte å få diskutert faglig med kolleger, og en god måte å kunne få veiledning på. I forhold til denne måten å dele erfaringer rundt undervisning på, trekker jeg en kobling til didaktikkompetanse innenfor klasseledelsen, hvor læreren bruker sin faglige kompetanse som en del av klasseledelsen (Nordenbro, 2008, s. 139). Ved å dele erfaringer og å få nye ideer fra sine kolleger, vil lærerne kunne endre eller forbedre seg, og slik kunne gi elevene et endra bedre læringsutbytte.

4.2 Erfaringer med IKT i klasserommet

Jeg ønsket å få et innblikk i hvilke tanker og holdninger som informantene kunne ha, i forkant av innføringen av iPad i undervisningen. Informant A var tydelig på at det var noe skepsis til å skulle ta i bruk teknologi i en så stor grad, og fortalte at hun ble kastet ut i det etter å ha vært i permisjon da skolen innførte bruk av iPad. Informant B fortalte om at den største utfordringen var å få de foresatte med på laget, og sa at

«dette var nytt for foreldre, og de var meget skeptiske til å begynne med. De var blant annet redd for at det ville fjerne alle skriveferdigheter blant elevene.»

Den teknologiske utviklingen i skolen har gjort et byks de siste årene, og det kan nok tenkes at en del foreldre også kunne hatt behov for en gjennomgang av hvordan iPad kan brukes for å skape et godt læringsmiljø for elevene.

Når det gjelder elevenes faglige utbytte og utviklingen av dette, var det relativt enighet hos informantene om at bruk av iPad er stort sett positivt. Informant A forklarte hvordan elevenes faglige utbytte var blitt enda bedre enn før, og hvordan de arbeider med de ulike kompetansemålene og lager læringsmål ut i fra disse, i stedet for å være låst til lærebøker. Ved skolen hvor informant A jobber har de tatt vekk lærebøkene helt, og jobber ut i fra kompetansemålene. Wubbles' (2001) fremstilling "the curriculum approach" viser til hvordan man gjennom fokus på lærestoffet engasjerer elevene. I informantens undervisning er elevene selv med på å forme mål, de får lage bøker innenfor de ulike fagene, og informanten forklarer at de merker en forskjell i forhold til motivasjon i måten elevene tilegner seg lærestoff på. Ved at elevene er med i en planleggingsprosess (med noe forhåndsbestemt av lærerne) om hvordan de skal jobbe, mener informanten at de får større eierforhold til, og ser mer nytten av, det som skal gjøres og læres. På spørsmål om det var noen store forandringer når det gjaldt strategier for å opprettholde et godt læringsmiljø, svarte informanten at

«Jeg har ikke forandret på så mye. Men alt er enklere, nå når alle har nettbrett tilgjengelig. Det er aldri noe styr med å logge seg på, komme seg på nett eller at elevene for eksempel har glemt bøkene sine hjemme. Jeg har fortsatt til gode å oppleve at en elev glemmer iPaden sin hjemme.»

Informant B poengterte at elevene hadde fått en økt motivasjon for å gjøre lekser, tidligere kunne det være noe utfordringer med dette, men nå var stort sett alle ivrige og leverte inn det de skulle til forventet tid. En årsak til dette kan være bruk av appen Showbie. Her blir alle leselekser lagt inn, og elevene skal så spille inn lydspor av det de leser hjemme. Dette blir lagret, og læreren går inn og lytter til det elevene har jobbet med, og gir tilbakemeldinger direkte i appen. Slik vil alle kunne få en god vurdering av sin lesing, og læreren sparer mye tid på å slippe å høre hver enkelt elev på skolen. Jeg fikk selv prøve ut hvordan dette fungerte i klassen til informant B, og det som slo meg var at dette åpnet nye muligheter for planlegging og gjennomføring av undervisning, som igjen

4.3 Klasseledelse

4.3.1 Autoritativ klasseledelse

Som nevnt tidligere i oppgaven, definerer Nordahl (2012) den autoritative læreren som en veileder og underviser, i tillegg til å se og anerkjenne elevene. Utdanningsdirektoratet (2015) fremhever også den autoritative lærer som en god standard for lærere. Det var derfor

interessant å se hvilket syn lærerne jeg intervjuet hadde på klasseledelse. Når det gjelder spørsmålet om informantenes egen definisjon på klasseledelse, og hvilke faktorer som spiller inn, fikk jeg ganske ulike svar. Informant A mente at

«klasseledelse handler om å være tydelig, bestemt og omsorgsfull. Autoritativ er ordet man ønsker å være.»

«en må være tilstede for den enkelte, lytte, respektere og være tydelig. For å få respekt hos barna, må man selv respektere de. Være tydelig, men ha faste og tydelige rammer for elevene, si hva man forventer av dem og spørre hva de forventer av deg!»

Når det gjelder den andre informanten fikk jeg to mulige svar, gjennom intervju og observasjon, som viste to sider av temaet. På den ene siden sa informanten at

«en god klasseledelse oppnår en lærer når det er læreren som er” sjefen” i klassen. Grensetting er viktig her, og å forholde seg til felles regler som på det sosiale miljø.»

I dette svaret fikk jeg en følelse av at det var det autoritære som var i fokus, men på den andre siden observerte jeg en lærer som hadde en trygg og god relasjon til sine elever, og som viste omsorg og respekt. I teorien finner man ulike perspektiver på klasseledelse, og det kan man også gjøre om man snakker med lærere om begrepet. Her tenker jeg at det er” mange veier til Rom”, og at informantene i bunn og grunn har mye av de samme meningene, men med litt ulik tilnærming.

4.3.2 Regelleledelseskompetanse

Nordenbro (2008) sin fremstilling av regelleledelseskompetansen kan og knyttes opp mot det Nordahl (2012) kaller strategisk klasseledelse. Det er viktig med en klar plan for undervisningen, elevene må være godt kjent med regler for atferd og hva som forventes av dem i det pedagogiske arbeidet, og læreren har fokus på elevenes faglige utbytte av undervisningen. Som nevnt tidligere forklarte informant A hvordan elevene arbeider med fokus på kompetansemålene, og at kreves det nøye planlegging. For at elevene skal kunne komme til et sted hvor de selv tar ansvar for egen læring og er delaktige i utforming av regler og aktiviteter, krever det at læreren kjenner elevenes faglige nivå godt, og vet hva som skal til for å utnytte deres potensiale. Ved å ha et fokus på målsetting og å gi elevene mulighet til å skape sine egne bøker på iPad, ser det ut til at informant A har funnet en måte å tilpasse

undervisningen på, slik at det motiverer elevene og gir de muligheter til å utvikle seg i sitt tempo.

I forhold til det Nordenbro (2008) skriver om at læreren starter med kontroll, men gradvis gir elevene mulighet til å utfolde seg på egenhånd, så jeg at dette var noe informant B var på god vei til å få til i sitt klasserom. Et eksempel på dette var at elevene fikk vise frem leksearbeidet sitt på den interaktive tavlen i klasserommet. Dette ble gjort ved å koble deres iPad opp via en AppleTV, som er en liten harddisk med diverse apper, og som kan brukes til å koble blant annet iPad til en skjerm via Bluetooth. Elevene var med en gang ivrige etter å gi tilbakemeldinger, og det ble en faglig diskusjon rundt det som var bra med diktet, og om noe kanskje kunne endres. Jeg registrerte at læreren trakk seg tilbake og observerte, mens elevene selv hadde kontrollen på aktiviteten. Informant B forklarte at

«Jeg er opptatt av at læreren skal snakke minst mulig. Elevene er veldig engasjerte, og det blir gode faglige diskusjoner.»

For at en slik aktivitet skal gi elevene et faglig utbytte, er det viktig at læreren har en god regjeldelseskompetanse. Hvis dette hadde vært en aktivitet som ble gjennomført uten kunnskap om elevene og hvordan de taklet å få dette spillerommet de nå fikk, kunne dette ha blitt en situasjon preget av mer kaos og tull, enn en mulighet til å gi konstruktive tilbakemeldinger til hverandre.

Når det gjelder klasseregler og regler for timene, forklarte informant A at

«vi har et sett med klasseregler som er laminerte og henger rundt om i rommet. Disse viser jeg til i starten av timen, og har ofte fokus på spesifikt en eller to av disse reglene i en time eller en dag. Når vi har de samme reglene som utgangspunkt til en hver tid, merker jeg at elevene blir tryggere, og jeg tror de aller fleste har godt av den forutsigbarheten ved at disse ikke plutselig endres.»

Jeg spurte videre om dette var regler som var annerledes nå som de brukte IKT på et høyere nivå enn tidligere, og til dette fikk jeg svar om at reglene var de samme, med unntak av regelen om at iPad kun skal brukes til faglig aktivitet, og når elevene hører "eple opp" så skal den legges bort. Dette var en strategi som også ble brukt hos informant B. Informanten synes i tillegg at de hadde hatt mer fokus på reglene den første tiden etter at iPad ble innført, enn tidligere. En årsak til dette kan jo være at elevene synes det var spennende å få bruke nettbrettene, og at det kunne bli en del situasjoner hvor fokus på læringssituasjonen ble flyttet

over på det nye verktøyet. En annen årsak kunne kanskje være at det også var nytt for lærerne, og at det var en trygghet i det å ha disse reglene å basere seg på, når de skulle lede klassen.

4.3.3 Relasjonskompetanse

Når det gjelder lærerens relasjon til elevene, er ulike teoretikere enige om at denne relasjonen er en relevant del av klasseledelsen, både for å skape et godt læringsmiljø, og for å øke elevenes læring (Nordahl, 2012, s.17; Nordenbro, 2008, s. 139; Ogden, 2012, s. 100). Nordenbro (2008) bruker begrepet elevstøttende ledelse, hvor elevaktivering og elevmotivering står sentralt. Begge mine informanter nevner motivasjon som en viktig faktor i sitt arbeid, og at motivasjon for å lære har økt etter at bruk av iPad ble innført. Informant A nevner en generell motivasjon etter at de gikk bort fra den tradisjonelle undervisningen med utgangspunkt i fagbøker, mens informant B hevder at elevene har økt motivasjonen for å arbeide med lekser.

I mine observasjoner av informant B fikk jeg flere bekreftelser på at dette var en lærer som hadde fokus på relasjonen til elevene, og som taklet den situasjonsbestemte klasseledelsen (Nordahl, 2012) på en god måte. Det virket som om han hadde god kunnskap om hva de ulike elevene hadde av behov, og hvordan han skulle møte de, noe som er vesentlig for å kunne opprettholde de gode relasjonene man har til de ulike elevene (Ogden, 2012). I oppstart av dagen kom elevene inn når skoleklokka ringte, gikk inn i klasserommet og fant plassene sine. På veien var nesten alle inntil læreren og fikk en klapp på skuldra, en klem eller en "high five". De som ikke kom bortom læreren sørget han for å gå ned til og prate med, og det var tydelig at hver og en satt pris på denne lille oppmerksomheten. Dette relasjonsarbeidet var ikke noe nytt som ble gjort etter at iPad ble tatt i bruk, men en del av klasseledelsen som blir sett på som en selvfølge å opprettholde uansett undervisningsmetoder. Informant A fortalte om hvordan hun bruker ulike strategier for å vise at hun ser elevene, som en hånd på skulderen, blikkontakt, og samtaler før og etter undervisning for å holde kontakten og forsikre seg om at de har det bra. Begge informantene var enige i at betydningen av relasjonsarbeid er stor for å opprettholde et godt klassemiljø, både faglig og sosialt, spesielt nå hvor teknologien var en stor del av undervisningen og kunne bli en distraksjon for elevene. Samtidig hadde ingen av de gjort noen store endringer etter at iPad ble innført, og dette tolker jeg som et

eksempel på at relasjonsarbeid og det Vygotskij kaller intermentale prosesser, er viktig uansett hvilken type læringsstil læreren har, og hvilke hjelpemidler som brukes underveis (Moen, 2004, s. 115). Elevene trenger å bli sett og akseptert for de individene de er, og dette vil ikke endres selv om nye teknologiske verktøy blir innført i klasserommet.

Ogden (2012) beskriver en felles hensikt med læreres klasseledelse som «å etablere et godt læringsmiljø som ivaretar elevenes personlige og sosiale behov, og som legger forholdene godt til rette for læring og undervisning» (s.18). Sosiokulturelt perspektiv- lære i samhandling med andre! Observasjon krle

5. Konklusjon

Målet med denne oppgaven var å kunne svare på spørsmålet «Hvordan erfarer/opplever lærere sin egen klasseledelse ved bruk av IKT sammenliknet med undervisning uten bruk av IKT i undervisningen?» Begrepet klasseledelse inneholder mye, og jeg valgte å fokusere på områdene *autoritativ klasseledelse, regelledelse og relasjonsledelse* i min presentasjon og analyse av funn, i tillegg til å se på lærernes erfaringer med og bruk av IKT. Siden jeg intervjuet kun to lærere vil mine funn og resultater kun representere et fåtall av det mangfoldet av lærere som finnes her i landet, men jeg fikk et innblikk i hvordan klasseledelsen kan være i klasserom hvor IKT brukes aktivt. Innenfor de kategoriene jeg valgte å fokusere på, så jeg at det stort sett var enighet hos mine informanter. Om dette viser et felles sett med holdninger hos lærere generelt kan jeg ikke si, men siden det ofte samsvarte med tidligere forskning og teori, kan jeg i hvert fall anta at mine informanter hadde god kunnskap om en del av forskningen som er aktuell i dag i forhold til klasseledelse og IKT i skolen.

Kunnskap om bruk av IKT er viktig for at lærerne skal kunne bruke det på en pedagogisk god måte, og for å kunne opprettholde en god klasseledelse. Begge mine informanter jobber ved skoler hvor iPad brukes 1:1, og begge har fått opplæring gjennom RIKT. De var enighet om at bruk av iPad hadde for det aller meste positiv effekt på læringen ved at elevene blant annet ble mer motiverte, og de uttrykte og at det effektiviserte lærerens jobb med før- og etterarbeid, blant annet i forhold til lekser.

Lærere har en jobb som innebærer at de må være gode ledere for sine elever. Det er en jobb som krever kunnskap både om elevgruppen, faget det undervises i, og hvordan utøve god klasseledelse. Det jeg så i mine funn er at det var litt ulik definisjon av hva klasseledelse er, men at det er den autoritative lærer som står som en god klasseleder. Denne definisjonen hadde ikke endret seg etter at de begynte å bruke iPad i undervisningen.

Det ser ut til at regelledelsen er viktig hos begge informantene, og at dette var noe som kom enda mer i fokus når elevene begynte å bruke iPad i undervisningen. Det kom frem at tydelige regler for hvordan iPad skal brukes er viktig, og slik ble det derfor innført noen nye klasseregler når de ble tatt i bruk. Begge informantene hadde sin måte å gi elevene

medbestemmelse på, og det kan se ut til at denne måten å la elevene slippe til på var en mer bevisst og aktiv prosess nå enn tidligere da de ikke hadde de samme teknologiske mulighetene. Elevenes motivasjon for å arbeide kom opp flere hos begge informantene, og gjennom varierte oppgaver og elevaktivitet i undervisningen, virker det som om det å bruke iPad har store fordeler for å tilpasse hver elevs behov, og samtidig holde fokuset på det som skal læres.

Relasjonsarbeid er en viktig del av klasseledelsen, og dette ser det ut til at mine informanter jobber med som en naturlig del av deres undervisning. Med enkle strategier som fysisk kontakt, blikk og å snakke med hver enkelt elev sørger de for å se alle, og dette er noe som jobbes med på samme måte nå som før de begynte med bruk av iPad.

viser at lærerens kompetanse om bruk av IKT er viktig for at iPad skal kunne brukes på en pedagogisk god måte, og for å sikre at elevene får et faglig utbytte. Det er ingenting som tyder på at lærerne har endret holdninger til rollen som klasseleder, utover at regelledelseskompetansen kanskje har fått mer fokus nå enn da elevene ikke hadde like mange teknologiske muligheter. Det virker som om undervisningen har blitt mer effektiv, i form av at elevene selv kan være med på å se på leksene i fellesskap på en enkel måte, og at lærerne ikke bruker like mye tid på gjennomgang av for eksempel leselekser. Bruk av iPad åpner også for nye muligheter i undervisningen og den situasjonsbestemte klasseledelsen, som for eksempel at elevene selv kan være med på å lage lærebøker ut i fra kompetansemål. Relasjonsarbeid er like viktig nå som tidligere, og lærerne er stort sett fornøyde med de mulighetene IKT har ført med seg inn i klasserommet. Disse mulighetene har jeg tatt opp i oppgavens del om presentasjon og analyse av funn, og noen av eksemplene er effektivisering av lekser, mulighet for felles gjennomgang og retting av oppgaver på tavla og at elevene selv kan lage lærebøker.

Litteraturliste

- Dalland, O. (2017). *Metode og oppgaveskriving*. (5.utg.). Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Egeberg, G., Hultin, H. & Berge, O. (2016). *Monitor skole 2016 Skolens digitale tilstand*. Oslo: Senter for IKT i utdanningen. Hentet fra <https://iktsenteret.no/ressurssamling/monitor-skole>
- Helstad, K. & Øiestad P. A. (2014) Klasseledelse- verktøy for ledelse og læring. *Bedre skole nr. 4*, s. 34-39.
- Krumsvik, R. J. (2014). *Klasseledelse i den digitale skolen*. Oslo: Cappelen Damm AS.
- Krumsvik, R. J., Egelanddal, K., Sarastuen, N. K., Jones, L. Ø. & Eikeland, O. J. (2013). *Sammenhengen mellom IKT-bruk og læringsutbytte (SMIL) i videregående opplæring*. (Sluttrapport). Hentet fra http://www.ks.no/globalassets/vedlegg-til-hvert-fagomrader/utdanning-og-oppvekst/skole/smil/sluttrapport_smil.pdf?id=8412.
- Lillejord, S. Læring som en praksis vi deltar i. I Manger, T., Lillejord, S., Mordahl, T. & Helland, T. (2013). *Livet i skolen 1 Grunnbok i pedagogikk og elevkunnskap: Undervisning og læring*. (2.utg., s. 177-211). Bergen: Fagbokforlaget.
- Moen, T. (2004). ” Uten regler ville det blitt kaotisk” En studie av hvordan en lærer håndterer klasseromskompleksiteten. I T. Pettersson & M. B. Postholm (Red.), *Klasseledelse*. (2. Utg., s. 88-111). Oslo: Universitetsforlaget AS
- Nordahl, T. (2012). *Dette vet vi om klasseledelse*. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Nordenbo, S. E. (2008). En Clearinghouse-undersøgelse- om regelledelseskompetence og relationskompetence. I J. B. Krejsler & L. Moos (Red.), *Klasseledelse- magtkampe i praksis, pædagogik og politik* (1. utg., s. 133- 145). Frederikshavn: Dafolo A/S.
- Rikt. (2017). *Om Rikt*. Hentet fra <https://rikt.net/#om-oss>
- Senter for IKT i utdanningen. (2013). *Strategi 2013-2015 Læring for fremtiden*. (s.4). Hentet fra https://iktsenteret.no/sites/iktsenteret.no/files/attachments/ikt_strategidokument_digital.pdf
- Utdanningsdirektoratet. (2015). *Skape en god læringskultur*. Hentet fra <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/klasseledelse/laringskultur/>

- Utdanningsdirektoratet, (2016). *Digitale ferdigheter*. Hentet fra <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/grunnleggende-ferdigheter/digitale-ferdigheter/>
- Wubbles, T. An international perspective on classroom management: what should prospective teachers learn? *Teaching Education*, 29(2), 113-131. <http://dx.doi.org/10.1080/10476210.2011.567838>

Vedlegg 1

Tema

Tema for denne oppgaven er ikt og tilpasset opplæring. Hvordan kan ikt brukes for å fremme læring hos elvene. Hvordan tilrettelegge og tilpasse undervisning med ikt som hjelpemiddel?

Bakgrunn og hensikt

Jeg er lærerstudent ved Høgskolen i Innlandet avdeling Hamar, og skriver i år bachelor. Valget av tema for oppgaven ble IKT og klasseledelse, og jeg ønsker å undersøke om klasseledelsen endres i dagens teknologitette klasserom.

Hva vil det si å være informant?

Ved å gjennomføre et intervju ønsker jeg å få informasjon som er relevant for min oppgave, som har tema IKT og klasseledelse. Jeg har laget noen spørsmål som jeg ønsker at informanten reflekterer rundt, deler sine tanker, meninger, opplevelser om egne erfaringer.

Hva vil informasjonen brukes til?

Jeg har som lærerstudent taushetsplikt, og informasjonen som hentes ut fra intervjuet vil kun brukes til å belyse min oppgave. Alt vil være anonymt, og informasjonen som blir gitt vil ikke kunne knyttes til informanten som person..

Deltagelse

Å delta på intervjuet er helt frivillig. Spørsmålene som stilles tar for seg læreres erfaring og kompetanse innenfor IKT, i tillegg til spørsmål som omhandler klasseledelse. Informasjonen skal kun brukes i min bacheloroppgave.

Som informant er du anonym og kan når som helst trekke deg.

Ta kontakt om det skulle være noen spørsmål.

Ingelill Pinaas

Mail: ingelillp@gmail.com

Tlf: 45449807

Samtykkeerklæring

_____ sted og dato har frivillig deltatt med informasjon til Bachelor oppgaven som omhandler ikt og tilpasset opplæring.

Jeg _____ sted og dato _____ bekrefter å ha bidratt med informasjon.

Jeg, Ingelill Pinaas, bekrefter dette og plikter med å behandle informasjonen med forsiktighet og anonymt.

_____ sted og dato _____

		Spørsmål	Stikkord
1	Informantens bakgrunn	Din alder?	
	Svar		
2		Hva er din faglige bakgrunn?	Utdanning? Hvor mange år i skolen?
	Svar		
3		Hvilke klassetrinn har du undervist på de siste 3 årene?	
	Svar		
4	Bruk av IKT	Hvordan vil du beskrive din digitale kompetanse?	Utdanning? Kurs? Din vurdering av eget kompetansenivå? Kunnskaper om IKT?
	Svar		
5		Hva innebærer IKT for deg?	
	Svar		
6		Hvordan vil du beskrive din faglige bruk av IKT? Hvor mange timer per uke?	For mye/for lite faglig bruk- utdyp dette?
	Svar		
7		Omtrent hvor mye tid brukes på IKT i ditt private liv?	Nettavisser/sosiale medier/spill m.m.?
	Svar		
8		Er det noen felles retningslinjer/prosjekter i IKT i team/lærergruppen på din skole?	
	Svar		
9	Erfaringer med IKT i klasserommet	Hvordan var forventningene til bruk av pc/nettbrett i undervisningen før det ble innført?	Egne? Kollegers? Ledelsens? Elevers?

	Svar		
10		Hvilke forberedelser ble gjort før pc/nettbrett ble tatt aktivt i bruk?	Tekniske, digitale, pedagogiske, didaktiske?
	Svar		
11		Bruker elevene pc/nettbrett til utenomfaglige aktiviteter i klasserommet?	For eksempel kommunikasjon, sosiale medier, spill?
	Svar		
12		Hvilket inntrykk har du av elevenes faglige utbytte av at alle bruker pc/nettbrett i undervisningen?	
	Svar		
13		Hvordan har elevene eventuelt utviklet sitt faglige utbytte?	Utfordringer? Er noe enklere? Sterkere motivasjon for læring?
	Svar		
14		Hvordan er den pedagogiske hverdagen etter at elevene har fått pc/nettbrett?	
	Svar		
15		Har du merket noen endringer i klassemiljøet etter innføringen av pc/nettbrett?	
	Svar		
16	Klasseledelse	Hva legger du i ordet klasseledelse?	
	Svar		
17		Hvilke faktorer mener du er viktige for å bli en god klasseleder?	
	Svar		

18		Har du noen strategier for å skape et positivt klassemiljø, sosialt og faglig?	For eksempel for å holde på roen, motivere elevene, overganger, relasjoner?
	Svar		
19		Har du endret noe på dine strategier nå i forhold til når elevene ikke brukte pc/nettbrett?	
	Svar		

Avslutningsvis: har du noen kommentarer å tilføye til noen av spørsmålene som har blitt stilt, eller om noe mer som burde ha blitt tatt opp gjennom intervjuet?

Vedlegg 2

Observasjonsnotat

Sted Hvor observasjonen skjer, i kode for å bevare anonymitet.	
Hva som skal observeres Problemstilling Underspørsmål	
Tid Dato og tidspunkt, begynnelse/slutt av observasjon	
Område for observasjon Området som omfattes av observasjonen	
Egen posisjon Min egen posisjon i forhold til dem som observeres	
Observasjonsbeskrivelse Hva skjer? Hvor skjer det? Hvordan skjer det? Hvem handler med hvem?	

Forstyrrelser Forhold som kan ha påvirket observasjonen	
Tolkning Førsteintrykk etter observasjonen	